

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

Yeni Bir Anayasa için Kurucu Meclis!

**Kurucu Meclis için
Her Kesimin
Kendi Temsilcilerini Gönderebileceği
Engelsiz Sansürsüz Barajsız Seçim!**

MART 2017

Köz Broşürleri

ANAYASA DAYATMASINA HAYIR!

MART 2017 / İSTANBUL

**Köz
Broşürleri**

ANAYASA DAYATMASINA HAYIR!

Köz BROŞÜRLERİ

MART 2017 / İSTANBUL

BASILDIĞI YER:
ÖZDEMİR MATBAASI
MATBAA ADRESİ:
DAVUTPAŞA CAD. GÜVEN SANAYİ SİTESİ C BLOK NO: 242
TOPKAPI-İSTANBUL
TEL: 0212 577 5492

Yurtiçinden gelen talepler, bedeli herhangi bir yolla yayınevine ulaştırıldığı takdirde perakende satış fiyatı üzerinden (nakliye posta masrafı alınmadan) adrese ulaştırılır. Toplu taleplerde (10 adetten itibaren) %30 indirim uygulanır.

Cezevinden gelen talepler bedelsiz olarak karşılanır. Yurt dışından gelen talepler, kitabın bedeli üzerine nakliye/posta masraflarına ek olarak cezaevine gönderilecek bir kitap bedeli eklendiği takdirde karşılanır. Yurtdışı toplu taleplerde indirim uygulanmaz.

Hiçbir hakkı mahfuz değildir. Bu yayında yer alan görüşler ister kaynak gösterilerek ister gösterilmeyerek bu fikirleri benimseyenler tarafından çoğaltılabilir ve her şekilde kullanılabilir.

Komünist Köz
YEREL, SÜRELİ, AYLIK, TÜRKÇE SİYASİ GAZETE,
MART 2017 ÖZEL SAYI: 1, FİYATI 2 TL (KDV DAHİL)

SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ: ENGİN GÜRBÜZ
YÖNETİM YERİ YAZIŞMA VE İSTEME ADRESİ:
OSMANAĞA MAH. LEYLAĞA SOK. ELİF İŞHANI KAT 2 DAİRE: 5
KADIKÖY/İSTANBUL
TEL: 0216 700 1998

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	4
ERDOĞAN'IN DAYATTIĞI ANAYASA ETRAFINDAKİ TARTIŞMALAR TEMSİLİ BURJUVA DEMOKRASİSİNİN İÇ YÜZÜNÜN AÇIĞA ÇIKMASINI SAĞLIYOR	13
KURUCU MECLİS NASIL OLUR? BU DOĞRULTUDA ÇALIŞMALAR NASIL YÜRÜTÜLMELİDİR?	18
ANAYASA TARTIŞMALARINDA HANGİ REFERANSLAR BİZİM REFERANSLARIMIZ OLMAMALIDIR?	23
KOMÜNİSTLERİN ANAYASA KONUSUNDA REFERANSLARI NEDİR?	32
RUS SOSYALİST FEDERATİF SOVYET CUMHURİYETİ ANAYASASI, 10 TEMMUZ 1918	35

Sunuş

16 NİSAN'DA OYLANACAK OLAN YENİ BİR ANAYASA DEĞİL ERDOĞAN'DIR

2007 ve 2010 yıllarında AKP yine karşımıza anayasa referandumlarıyla gelmişti. İki referandumda da iddia 12 Eylül Anayasasının değiştirilmesiydi. 2007'deki referandumun esası milletvekili seçimlerinin 5 yıldan 4 yıla çekilmesi ve bilhassa cumhurbaşkanının milletvekilleri tarafından değil doğrudan seçmenler tarafından seçilmesiydi. Bu değişikliklerle güya demokratikleşme kılıfı altında 16 Nisan 2017'de yapılacak olan referandumun yolu döşenmeye başladı.

2010 referandumunda ise tuzaktaki yem 12 Eylül cuntacılarının yargılanmasına engel koyan anayasa maddesinin kaldırılması iddiasıydı. Bu yem pek çok kesimi cezbetti. Hiç değilse 12 Eylül darbesine neredeyse hiç direnmeden teslim olan solcu kuşaktan sağ kalanların pek çoğu bu 12 Eylülcülerden hesap soramayacaklarına göre bunun Erdoğan ve AKP'si tarafından yapılmasına razı oldu. "Yetmez ama evet!"

çizgisi böyle şekillendi. Bu sayede bilhassa yüksek yargı organlarının bileşiminin hükümet ve ortaklarının işine gelecek şekilde değişmesinin yolu açıldı.

“Yetmez ama evet”çileri cezbeden sadece Evren ve sağ kalan suç ortaklarının yargılanmasına kapı aralanması değildi. Tuzaktaki ikinci yem de tıpkı 2007’de olduğu gibi güya AKP’nin AB’ye uyum yasaları çerçevesinde kimi değişikliklerle “demokratik açılımlarına” bir yenisini ekleyeceği idi. Sol hareketin ezici çoğunluğunun demokratik açılımlar konusundaki referansları aşağı yukarı AKP’ninkilerle aynı olduğundan bu yemi kapmaya niyetlenenler de az buz olmadı. Bu da “Yetmez ama evet!” çizgisinin ardında AKP ve Erdoğan’a destek verme çizgisinin pekişmesini sağladı. Bugün pek çoğu “yetti artık” demekte olmalarına rağmen, bunlar hala o zaman Erdoğan’a destek vermenin doğru olduğunu savunmaya devam etmekte.

O zaman AKP’nin sözde muhalifleri bu anayasa değişiklikleri ile laikliğin “Türkiye’nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün” tehlikeye gireceğini öne sürüyordu. Bu feryatların ardında DTP’li vekillerin meclise girmesinin neden olduğu telaş da vardı.

“Yetmez ama evet”çiler ise AKP’nin pazarladığı bu değişimi “hayırlı bir gelişme” olarak destekliyorlardı. Zira onlar da AKP gibi meclisin ve hükümetlerin “askeri ve bürokratik vesayetten” kurtulması gerektiği kanısındaydılar ve onun yerine kimlerin vesayeti altına gireceğini pek umursamıyorlardı. Bunun güya T.C.nin temel harcı olan Kemalizmin etkisinin kırılması anlamına geldiği yanılması içindeydiler. Kemalizmin bir başka gerici siyasi hareket tarafından alt edilmesinin emekçilerin ve ezilenlerin başkaldırısıyla alt edilmesiyle aynı anlama gelmeyeceğinin idrakında değildiler; hala da idrak etmiş değiller.

Sonuçta solun KöZ’ün de dâhil olduğu bir kesiminin DTP ile birlikte boykot ettiği 2010 referandumunda 12 Eylül Anayasası bir kez daha onaylandı. “Yetmez ama evet”çilerin beklentileri de bu onaylamanın ardından hüsrarla sonuçlandı. Kenan Evren ve sağ kalan arkadaşları mahkeme önüne bile çıkmadan ve infaz edilmeyecek bir mahkûmiyetle yargılanma sürecini atlattılar ve maruz kaldıkları tek ceza da yalnızlık içinde birer cenaze töreni oldu. AB uyum yasaları çerçevesindeki demokratikleşme hayalleri ise hala düşleri süslüyor.

VESAYETE KARŞI ÇIKMA GÖRÜNTÜSÜYLE YÜRÜTÜLEN 2007 VE 2010 REFERANDUMLARI AKP ÜZERİNDE FETHULLAHÇILARIN VESAYET KURMASININ ÖNÜNÜ AÇTI

Erdoğan ve AKP'nin demagojilerine kanıp “askeri ve bürokratik vesayetın kırılacağını” hayal edenler çabuk hüsrana uğradılar. Zira bu kez de askeri bürokratik vesayetın yerine Erdoğan ve ortaklarının vesayeti kurulmaktaydı. Ne var ki bunun görülmesini önleyen gelişmeler 2007 referandumunun hemen ardından gelmişti.

2010 anayasa değişiklikleri ile yargı alanı başta olmak üzere bürokrasinin önemli kademelerinde AKP ve o zamanki başlıca ortakları kadrolaşmaya başladı.

Anayasa değişikliği ile yüksek yargı ve bürokrasi düzeyindeki değişiklikler yol alırken Ergenekon ve peşinden Balyoz operasyonlarıyla bu kez Genel Kurmay başkanlığı mertebesine kadar ulaşan tutuklama ve yargılamalar başladı. “Yetmez ama evet”çiler kadar bunların dışında kalan kimi kesimlerin de yüreğine su serpilmekte ve sol hareketin yapamadıklarını yapacağı kuruntusuna kapılarak Erdoğan ile AKP'sine bel bağlayanlar artmaktaydı. Bunda “anti-Kemalizm” maskesi altında sade suya “sivil toplumculuğu” yani düpedüz burjuva ideolojisini pazarlayan liberal solcuların, SBKP, ÇHC ve AEP odaklı çizgilerin buharlaşmasından dolayı pusulasız kalmış ve referanslarını büsbütün kaybetmiş sol hareket üzerindeki ideolojik etkisi de bir hayli rol oynadı. Bu yüzden bunların 2007 ve 2010 referandumlarının sonuçları ve bunlardan umdukları kof hayalleri idrak etmeleri zaman aldı.

Ne var ki AKP ve Erdoğan da “askeri bürokratik vesayetın kırıldığına” uzun boylu sevinemedi. Zira askeri ve bürokratik kademelerde ve özellikle yargı alanında Erdoğan'ın o zamanki ortakları bu değişiklikler sayesinde belirleyici bir mevzi tutarken Erdoğan'ın devlet aygıtı üzerindeki hâkimiyeti umduğu gibi artmış değildi.

Tüm bu süreçler boyunca herkes Erdoğan'ın giderek güçlendiğini söylerken Erdoğan'ın güç kaybetmekte ve gerilemekte olduğuna dikkat çeken KÖZ'ün haklılığı sonradan belli olacaktı.

Erdoğan ise bu çelişkili gelişmelerin kendisi için ne anlama geldiğini ABD ile arasının bozulmasıyla birlikte fark edecek ve bu kez “Fethul-

lahçılarının” vesayeti altına girmekte olduğunu bilhassa 17-25 Aralık’tan 15 Temmuz’a uzanan süreçte idrak edecekti.

Bu bilinçlenme “ETÖ”nün yerini alan “FETÖ” gerçeğinin ilan edilmesi için de milat kabul edildi ve vaktiyle Fethullahçıların TSK’ya karşı uyguladığı yöntemlerin kötü bir kopyası olan suçlamalarla “FETÖ”cülere karşı özensiz olduğu kadar yaygın bir operasyon başladı.

Bu sefer “FETÖ vesayetine” karşı bir mücadele başlıyordu ve bu süreçte AKP tek başına değil kimi eski Ergenekoncuların ve bilhassa MHP’nin desteği ile hareket ediyordu. Bu ittifaka bir süre Vatan Partisi de eşlik edip gecikmeden karşı kampa geçecekti.

ERDOĞAN VESAYETTEN KURTULMA TELAŞIYLA HER ŞEYİ ELİNE ALINCA VESAYETTEN KURTULMAYACAK

Bugün önümüze gelen anayasa referandumu da bu kez her şeyin Erdoğan’ın vesayeti altına girmesini tasarlayan alelacele yazılmış ve tutarlıktan yoksun bir metnin oylanmasını ifade ediyor. Ne var ki bu referandumdan arzu ettiği sonuç çıksa dahi Erdoğan’ın her türlü vesayetten kurtulacağını sanmak yanlış olur. Zira bu referandum MHP’nin inisiyatifiyle gündeme gelmiş, Anayasa metni onun koyduğu sınırlarla çerçevelenmiştir. MHP’nin desteği olmadan referandumdan Erdoğan’ın istediği sonucun çıkması mümkün değildir çıkacağı da kesin değildir. Referandumla bu anayasa değişikliği geçse dahi ondan sonra Erdoğan MHP’ye muhtaç olmaya devam edecektir.

Bir başka deyişle her fırsatta koalisyonların kötülüğünden ve iktidarları zayıflattığından dem vuran Erdoğan Devlet Bahçeli ile kısa vadeli olmayacağı anlaşılan bir örtülü koalisyona muhtaç kalmıştır. Ama önceki icraatları göz önüne getirildiğinde bu yeni ortağına da sağlam bir kazık hazırladığını tasavvur etmek yanlış olmaz.

Bu şartlarda referandumun sonucu ne olursa olsun 12 Eylül rejiminin krizi büyüyerek sürecektir ve 16 Nisan’dan sonra da yeni bir anayasa sorunu toplumun gündeminde kalmaya devam edecektir.

Önceki anayasa referandumlarında anayasa tartışmaları AKP’nin tayin ettiği akademisyenler tarafından adeta bir sır gibi saklanarak hazırlanan taslağın meydana çıkmasıyla tartışılır hale gelmişti. Bu seferki

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

tartışmalar ise AKP'li ve MHP'li temsilciler tarafından gizli pazarlıklar sonucunda ve AKP milletvekillerine boş kâğıda imza atılarak meclise getirilmiş bir taslak üzerinde yürüdü.

AKP ve MHP'nin tayin ettiği unsurlar tarafından hazırlanmış ve TBMM Anayasa Komisyonu'nda üzerinde anlaşmaya varılmış olan değişiklik önerileri dikkate alınmadan hazırlanan bir taslak ortaya çıkmıştır.

Ama başlangıçta AKP'nin ve Erdoğan'ın "başkanlık rejimi" ana başlığı ile gündeme getirdiği bu hazırlık MHP'nin ısrarları sonucunda "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" koduyla anılan ne idiği belirsiz bir başlık altında sonuçlandı.

Bu "sistemin" özü ise Erdoğan'ın gönlünden geçenden ziyade MHP'nin başlangıçta ifade ettiği duruma uygundur. Yani rejim tartışmaları başlarken Anayasa'yı tanımadığını ve çiğneyeceğini ilan eden Erdoğan'ın fiili durumunun hukukileştirilmesinden ibarettir bu öz.

Dahası bu değişikliklerle birlikte 12 Eylül Anayasası'nın ve rejiminin değiştiği de safsatadan ibarettir. Bilakis üzerinde durulan ilk dört maddede bir yana, açıkça anayasanın bir parçası olduğu belirtilen dibace hiç tartışılmamış ve virgülüne bile dokunulmamıştır.

Referanduma sunulan değişiklik taslağının özgün yanlarından biri de Fethullahçılarla ittifak halinde yapılan 2007 ve 2010'da bu sonuncular lehine getirilen düzenlemelerin geri alınması olsa gerektir. Bu itibarla yeni bir anayasa tasarısının söz konusu olmadığı apaçıktır. Birkaç aşamada gerçekleşen anayasa değişiklikleriyle söz konusu olan bugünkü değişiklik tasarısının temellerinin atılmasıdır.

HANGİ SONUÇ ÇIKARSA ÇIKSIN 12 EYLÜL REJİMİNİN KRİZİ DERİNLEŞEREK SÜRECEK

Kenan Evren, iyi kötü anayasa konusunda uzman kişilerden oluşan danışma kuruluna hazırlattığı taslakla cumhurbaşkanının arttırılan yetkileri ve açılan müdahale kanalları ile bürokrasiye ve hükümetlere müdahale edebileceğini ummuştu ve bu arzularını az çok anayasa mimarisine uydurtmaya çalışmıştı.

Bu yolun Evren'in hiçbir işine yaramadığını gören Erdoğan ise herhangi bir dolambaca ve örtüye ihtiyaç duymadan tüm yetkileri kendi

elinde toplayan bir düzenleme ile kendi statüsünü anayasal bir kılıfa uydurmaya çalışmaktadır.

Kenan Evren göstermelik de olsa bir seçim ile tayin edilecek olan ve aslında kendi yönetimi altında olmasını beklediği bir hükümetle çalışmayı hesaplamıştı. Ama çabucak ANAP/Özal sürprizi ile karşılaşmıştı. Erdoğan hiçbir sürprizle karşılaşmamak için hükümeti ve TBMM denetimini neredeyse tamamen devre dışı bırakan ve bilhassa yüksek yargıyı da kendi denetimine alan bir düzenlemeyle referanduma gidiyor.

12 Eylül cuntasını tedirgin eden sol hareketin büyük kısmı etkisiz hale getirilmişken baş gösteren Kürt hareketi idi. Onu baskı altında tutmak için sıkıyönetim kaldırılırken sıkıyönetimin yerini tutacak bir olağanüstü hal rejimini Kuzey Kürdistan'ın bir kesiminde sürekli kılma cihetine gitmiş ve sıkıyönetim mahkemelerinin yerine DGM'leri kalıcı hale getirmişti.

Erdoğan OHAL uygulamasını ülke geneline yayarak, özel yetkili mahkemelerin yanı sıra tek yargıyla karar alabilen sulh ceza mahkemelelerinin acil tutuklama ihtiyaçlarını karşılaması sağlanan bir iklimde gidiyor. Üstelik OHAL koşullarında her konuda meclis denetimine tabi olmayan KHK'ları kullanmanın yanı sıra bu yetkiyi tek başına cumhurbaşkanlığı makamına da vererek kriz içindeki 12 Eylül rejiminde eğreti payandalar kullanarak kendi ömrünü uzatma arayışındadır. Bu işe kendisini selamete çıkarmaktan ziyade bu krizin biraz daha derinleşmesine yol açacaktır.

Kimileri bu hengâmede sahiden yeni bir anayasa girişimi olduğuna inanırken, pek çokları da bütün bu gelişmeleri Erdoğan'ın iktidar hırsı vb. saiklerle açıklamaktadır.

İşin esası çok daha basittir. Erdoğan kendi partisinin yola çıkarken "demokratik" bir maske takması gereği üç dönem üst üste milletvekili olamama kuralı koymuş olması nedeniyle bir daha meclise giremeyeceği için mecburen cumhurbaşkanlığı koltuğuna çıkmıştı. Ama onun için asıl saik dokunulmazlık zırhından bir an olsun yoksun kalmamaktır. Yargı karşısına çıkmamak için elinden geleni yapmak zorundadır.

Bugün halkoyuna sunulan anayasa taslağının asıl özü de bundan ibarettir. 7-8 yıldır güç kaybetmekte ve gerilemekte olan Erdoğan bütün

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

manevralarını Şu ya da bu siyasi hedef uğruna değil, bundan ziyade kendisini kollamak ve kurtarmak üzere yapmaktadır. DıŐ ilifkilerde yaptığı manevralardan da gürulebileceği gibi, bu kaygıyla her aşamada geri adım atmaya ve tükürdüğünü yalamaya da hazırdır.

Bu itibarla 16 Nisan referandumu herhangi bir anayasa metninin oylanmasından ziyade Erdoğan'a evet ya da hayır deme oylamasıdır; bir plebisittir. Hayır demek de esasen "Erdoğan sultasına hayır" anlamına gelir. Öyle yapılmalı güçlü bir hayır için çalışılmalıdır.

ERDOĞAN'A VE ANAYASA DAYATMASINA HAYIR!

Bu nedenle emekçilerin ve ezilenlerin çıkarlarını savunanlar bu gerçeğin bilinciyle asıl soruya doğru cevabı vererek 16 Nisan'da güçlü bir "hayır!" denmesi için çalışmalıdır.

Bunu yaparken de sorunu 18 madde değişikliği ile 12 Eylül Anayasası'nın yerine yeni bir Anayasanın getirilmekte olmadığını vurgulamayı ihmal etmemek gerekir. Demek ki bütün "yeniliklerine" rağmen gündemde bir anayasa değişikliği olmadığı konusu vurgulanmalıdır.

16 Nisan Erdoğan'a evet veya hayır deme günüdür ve daha önce 7 Hazirana giden süreçte olduğu gibi "seni başkan yaptırmayacağız / o koltukta rahat ve huzur içinde oturtmayacağız!" temasıyla yürütülmelidir. Bu temanın emekçilerin ve ezilenlerin beklediği, arzu ettiği Şeyi dile getirdiğinden kuŐku duyulmamalıdır.

Erdoğan'ın kaybettiği ilk seçim olan 7 Haziran 2015 seçimleri de bunu açık seçik doğrulamıŐtır. 1 Kasım tuzağına basılmış olmasına rağmen 7 Haziran'a giderken ki çizginin tekrarı mümkün ve gereklidir. Hatta bugün 7 Haziran dönemecinden daha fazla imkân dâhilindedir.

Zira Erdoğan bugüne kadar muhtaç olduğu yüzde 50 + 1'i hiçbir zaman tek başına alabilmiş değildir. Daha önce gerek yürürlükteki ittifak nedeniyle Fethullahçıların desteğiyle, gerek seçim barajı yüzünden AKP'ye yönelen muhtelif küçük partilerin desteğiyle aldığı en yüksek oy oranı bile bu düzeyi tutturmasına yetmekte değildir.

Üstelik bugün Fethullahçıların yüzde kaç mertebesinde olduğu belli olmasa da bir tek oyu "Erdoğan'a evet" istikametinde olmayacaktır. Geçmiş bütün seçimlerde AKP heybesine düşen muhtelif küçük par-

tilerin oylarının da bu kez “Erdoğan’a hayır!” istikametinde olacağı şimdiden belli olmuştur.

TBMM kulislerinden anayasa taslağının referanduma götürülmesine ucu ucuna yeten MHP desteğinin ise referandumda aynı oranda olmayacağı ve MHP seçmeninin büyük oranda hayır diyeceği de şimdiden bellidir.

7 Haziran’dan 1 Kasım’a giderken AKP’ye kayan HDP oylarının bu referandumda “Evet” yönünde olacağına dair herhangi bir belirti yoktur.

Bu şartlarda (AKP’nin yaptırdıkları da dâhil) muhtelif sondaj sonuçları da bu saptamaları teyit etmektedir. “Evet” ihtimali konusundaki en iyimser tahminler bile (AKP’lilerin propaganda amaçlı beyanlarına itibar etmeyecek isek) en fazla ucu ucuna bir “zafer” müjdeleyebilmektedir.

Bu durumda sandıktan “evet” sonucunun çıkması için Erdoğan ve AKP için tek umut “Hayır” diyecek olanların mümkün olduğu kadar büyük kesiminin sandığa gitmesinin engellenmesi ve “evet” diyecek olanların firesiz biçimde sandığa gitmesinin sağlanması olmaktadır.

Böyle olduğu için şu ya da bu gerekçe ile boykot çağrısı yapanlar esasen “hayır” oylarının eksilmesine hizmet etmiş olacaktırlar.

Öte yandan CHP’nin referandumu Anayasa Mahkemesine götürmekten vazgeçtiğini açıklamasıyla birlikte Erdoğan’ın bu referandum macerasından kaçmak için son manevra imkânı da ortadan kalkmış durumdadır.

Ama AKP ve Erdoğan’ın tüm manevra imkânlarının ortadan kalktığını düşünmemek gerekir. Ne tür manevralar yapılabileceğini AKP danışmanlarına bırakıp, bunlara göre hesap yapmaktan uzak durmak gerekir.

Ama doğrusu Erdoğan ve AKP’nin bundan sonra yapabilecekleri manevraların esası mümkün olduğu oranda hayır oyunun çöpe gitmesini ya da sandığa düşmemesini sağlama yönünde olacaktır. Bu itibarla emekçilerin ve ezilenlerin çıkarlarını savunma iddiasında olanların da bunun aksi yönünde aktif bir çalışma yürütmesi gerekir.

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

16 Nisan referandumuna ilişkin tartışmalarda en çok gündeme gelen “evet çıkması halinde ne olacak?” “hayır çıkması halinde ne olacak?” sorularıdır. Bu soruların çengeline takılan konulardır.

KÖZ'ün arkasında duran komünistlerin ödevi referandum öncesinde başlayıp sonrasında kesintisiz olarak sürdürölüp 1 Mayıs'a taşınması gereken ve sonrasında da takipçiliği yapılması gereken bir kampanya olmak zorundadır.

Mademki 16 Nisan referandumuyla birlikte gündeme bir yeni anayasa tartışması girmiş bulunmaktadır. Yeni bir anayasa yapmak için eskisini tamamen hükümsüz kılan bir müdahaleye ve mevcut anayasaya bağlı olmayan bir kurucu meclise gerek olduğunu KÖZ her vesileyle dile getirmiştir. Referandumun sonucu ne olursa olsun bu anayasaya bağlılık yemini edenler tarafından yeni bir anayasa yapılamayacağı daha şimdiden açık seçik ortaya çıkmıştır. “Demek ki bugünden başlayıp sürdürölmesi gereken kampanya yeni bir anayasa nasıl yapılmalıdır?” fikri etrafında geliştirilmeli ve sürdürölmelidir.

İkincisi 16 Nisan'da yapılacak referandum kampanyaları vesilesiyle komünistlerin ödevi önce bu referandumda oylanacak olanın yeni bir anayasa değil o anayasa değişikliğini seçmenin önüne koyan Erdoğan olduğunu göstermek olmalıdır. Bu anlamda “Erdoğan'a ve Anayasa Dayatmasına Hayır!” şiarıyla emekçilerin ve ezilenlerin aktif bir biçimde hayır demesini sağlamak üzere seferber edilmesi için çalışmaktır. Bu çalışmanın içeriği ve başarısı 17 Nisan'dan itibaren 1 Mayıs'tan ivme alarak sürdürölülecek çalışmaların kalkış noktası olacaktır. Bu bakış açısıyla “Erdoğan'a ve Anayasa dayatmasına Hayır!” çalışmalarında KÖZ'ü diğerlerinden ayırt etmesi ve benzer tutumları benimseyenlerle buluşturmaları gereken bir yaklaşım esas alınmalıdır.

Erdoğan'a ve Anayasa Dayatmasına Hayır!

Yeni Anayasa İçin Kurucu Meclis!

Erdoğan'ın Dayattığı Anayasa Etrafındaki Tartışmalar Temsili Burjuva Demokrasinin İç Yüzünün Açığa Çıkmasını Sağlıyor

Anayasa değişikliği tartışmaları vesilesiyle yeni bir anayasa fikri de çok geniş bir ölçekte gündeme gelmiş bulunmaktadır; referandumun sonucu ne olursa olsun bu konu gündemden düşmeyecektir. Bu durumda anayasanın nasıl yapılacağına dair Erdoğan ve AKP tarafından yaygınlaştırılan ve muhalifleri tarafından da aksi söylenemeyen temel konuya parmak basmak gerekir.

Erdoğan ve AKP bugüne kadar anayasaların hep darbelerin ardından ve bunların tayin ettiği kurucu meclisler eliyle hazırlandığını öne sürmekte ve ilk kez “millet eliyle” bir anayasa hazırlandığı yalanını yaymaktadır. Ama böylelikle burjuva diktatörlüklerinin parlamenter biçimlerinin başlıca yalanının da çirliçiplak ortaya çıkmasına imkân vermektedir.

Bu durumu tespit edip hem AKP'nin demagojisini hem de parlamenter rejimin başlıca aldatmacasını teşhir etmenin koşulları vardır. Bunu değerlendirecek bir devrimci parti olmasa da KÖZ'ün arkasında duran komünistlerin ödevi bu fırsatlardan görev çıkararak parlamenter demokrasinin gerçek ve aldatmacalı yüzünün sergilenmesi için mevcut tartışmalardan istifade etmektir.

Bu ödevi yerine getirmenin bir koşulu temsili demokrasi de denen burjuva parlamentarizminin, temel aldatmacalarını teşhir etmektir. İkincisi ise yeni bir anayasa için kurucu meclis hedefini ortaya koyarken bunun ne anlama geldiğini ve nasıl bir seferberlik için fırsat yaratacağına işaret etmektir.

- Her şeyden önce burjuva parlamentarizminin en büyük yalanı “milleti” seçmene indirgeyip seçmen iradesini milli irade olarak sunmakla başlar. Oysa en baştan beri bilinmektedir ki seçmen kitlesi hiçbir zaman “millet”le aynı şey olmamıştır. İlk örneklerinden başlayarak seçmenler önce milletin yarısını (kadınları) dışlayarak tarif edilmiştir. Sonra belli yaş grupları dışlanarak bu seçmen kitlesi biraz daha küçülmüştür. En baştaki örneklerde seçmek ve seçilmek için belli bir sosyal konuma ve gelir düzeyine göre seçme ve seçilme haklarının daraltıldığı da malumdur. Sonra sosyal ve siyasal mücadelelerin sonucunda seçmen kitlesinin nispeten daha genişlediği doğrudur; ama bu takdirde bile seçmenlerin “millet”in tamamına hiçbir zaman özdeş olmadığı apaçıktır.

Demek ki burjuva parlamenter rejimlerin temel yalanı buradan başlar ve seçmenlerin basit yahut seçim tekniklerine göre daha az ya da daha çok karmaşık yöntemlerle hesaplanan nispi çoğunluğunun iradesini “milli irade” olarak kabul etmeye dayanır.

- **İkincisi** temsili demokrasilerde önce seçmene indirgenen millet, ikinci bir aşamada da milletvekillerine indirgenir. Bu aşamada da muhtelif örneklerde farklı ölçü ve yöntemlerle de olsa millet adına karar verme yetkisini eline alan vekiller milletin yerine geçmiş olur. Milli irade ve milletin ta kendisi gibi kabul edilen seçmenlerin çoğunluğunun oy verdiği vekillerin çoğunluğunun millet adına yasa yapması, milletin yasa yapması gibi kabul edilir.

• **Üçüncüsü** temsili demokrasinin gözbağcılığı bu kadarla kalmaz. Bunun bir kere daha süzülmesi için seçilebilecek olanların azami ölçüde mevcut rejimin kurallarına göre teşkil olmuş siyasi partilerin saptadığı adaylar arasından çıkması sağlanmalıdır. Üstelik “millet adına” oy kullanan seçmenlerin belli bir nisabının oyuyla tayin edilmiş olan bu vekiller göreve başlayacakları andan itibaren kendilerini seçenlerin değil “tüm milletin” vekilleri kabul edilir. Seçilenlerle seçenlerin bağı en azından aynı şekilde yapılacak bir dahaki seçimlere kadar kopartılır. Milletın vekilleri üzerindeki denetimi bir sonraki seçimde aynı kimselere oy verip vermeme hakkına indirgenir.

• **Dördüncüsü** yine aynı vekil çoğunluğunun tayin ettiği ya da güvenoyu verdiği hükümetin millet adına hükümet etmesi esas kabul edilir. Milleti ikame eden vekillerin basit ya da karmaşık bir çoğunluğunun tayin ettiği hükümetler “millet adına” yürütme kuvvetini ellerine alır. Hazır devlet aygıtının bütün kurumları ve imkânlarının yanı sıra devlet tarafından “milletten” toplanan tüm vergi ve harçlar belli bir süre boyunca bu hükümetler tarafından sarf edilecek bir kaynak haline gelir. Dahası ihtiyaca göre millete yeni vergi ve harçlar dayatma yetkisi de bu hükümetlere verilmiş olur.

• **Beşincisi** güya millet tarafından yapıldığı kabul edilen yasalara göre şekillenen yargı mekanizması millet adına ve millet yerine yargılama yetkisi edinir. Benimsenen modele veya geçmişten devralınan geleneklerin bileşimine göre “millet adına” yargı kuvvetini kimlerin nasıl kullanacağı belirlenir. Bu çerçevede yetkili kılınan Cumhuriyet savcıları devlet adına iddianame hazırlar ve muhtelif kademelerdeki hâkimler millet adına hüküm verir.

İşte temsili demokrasi de denen burjuva parlamenter rejimlerinde bu yollardan “millet” bu muhtelif filtrelerden geçirilip süzülür; böylece burjuvazinin mevcut devletin baskı aygıtları ve tüm kurumlarından yararlanarak hâkim sınıf olarak hüküm sürmesinin koşulları sağlanır.

Demokrasinin esaslı bir unsuru olarak kabul edilen yasama yürütme ve yargı kuvvetlerinin birbirinden ayrılmasının ise bu usul benimsendiği zaman somut bir karşılığı vardı. Eski toplumun egemen sınıf ve zümrelerinden oluşan aristokrasi ve kilisenin yanı sıra yeni yükselen burjuvazinin birbirleriyle dengeli bir biçimde iktidarı kullanması

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

ihtiyacına karşılık düşen bu ayırım, devletin tepesindeki monarkın/ hükümdarın bu kuvvetler tarafından yetkileri sınırlanan ve bunları bir arada tutan sembolik bir figür haline gelmesi esasına dayanır. Daha sonra 1789 Fransız devrimiyle kralın kellesinin uçurulması ve aristokrasinin başsız kalmasıyla meşruti monarşilerde bu güçleri bir arada tutan monark kalkmış ve bu güçler muğlâk bir millet kavramının içinde kaynaşmıştır.

Kuşkusuz Erdoğan'ın "yeni anayasa" diyerek dayattığı anayasa değişikliği de bu esasların hiç birine aykırı değildir. Bu anlamda ister başkanlık ister yarı-başkanlık ister parlamenter hükümet ile yürütme gücünün kullanılmasına imkân veren temsili burjuva demokrasisine bir alternatif değildir. Farklı rejimlere göre muhtelif değişiklikler arz eden temsili demokrasinin biçimlerinden biri olarak görülmelidir. Bu bir rejim değişikliği de değildir: Zira söz konusu olan 12 Eylül rejimidir ve o rejimin son bekçisi olarak tarif ettiğimiz Erdoğan da bu rejimi değiştirecek değildir. Zaten bir rejim değişikliği için anayasa değişikliği değil anayasanın ilgası gerekir. Böyle bir şey olmadığı gibi bu Erdoğan'ın muktedir olduğu ve cesaret edebileceği bir şey değildir.

Bu itibarla önümüzdeki referandumda söz konusu edilen kriz içindeki 12 Eylül rejiminin tadilatına matuf değişikliklerdir. Başbakanın ortadan kalkması ise yeni bir şey değildir. Zaten önceki başbakan Erdoğan tarafından istifaya zorlanmış ve yerine geçen de onun tarafından tayin edilmiştir. Çoktan beri de Erdoğan tek tek kendisinin tayin etmiş olduğu bakanlardan oluşan kabineye başkanlık etmektedir.

Bu yüzden yeni taslakla getirilen değişiklikler bir yeni anayasayı ifade etmez; 12 Eylül rejiminin krizine de bir çare değildir. Bilakis daha tartışmalarıyla birlikte bu krizi derinleştiren ve kabul edilse de edilmese de bu krizi daha da derinleştirmeye aday bir etken oluşturmaktadır. Çünkü her halükarda yeni bir anayasa ihtiyacının dile getirilmesine katkı olmuştur ve bu ihtiyaç giderek daha da şiddetli hala gelecektir.

Buna karşılık Erdoğan'ın açtığı anayasa ve rejim tartışmaları özellikle de çok özensiz ve kaba çizgilerle şekillenmiş anayasa değişikliği tartışmalarının, temsili demokrasinin gerçek yüzünün açığa çıkmasına git gide daha fazla vesile olması söz konusudur. Bu temsili demokrasinin üzerindeki örgütünün sıyrılmasına ve gerçek yüzünün daha açık

görülebilmeye vesile olmaktadır. Burjuvazinin ve finans kapitalin temsilcilerini asıl rahatsız eden de Erdoğan'ın kişisel kaygılarıyla burjuva diktatörlüğünün iç yüzünün ortaya dökülmesine vesile olmasıdır. Burjuva muhalefet akımları ve akıl hocaları bilhassa bu doğrultudaki “zararlı” gidişatı frenlemek çabası içindedir. Tartışmaların böyle bir mecraya sürüklenmesinin ve emekçilerin ve ezilenlerin siyasi bir özne haline gelmek üzere seferber olmasının önüne geçmek için gayret etmektedirler.

Komünistlerin ödevi ise bu vesileyle ve iklimi istismar ederek temsili demokrasinin emekçilerin ve ezilenlerin gözünde daha çıplak bir biçimde görülüp irdelenmesini sağlamak olmalıdır.

Kurucu Meclis Nasıl Olur? Bu Doğrultuda Çalışmalar Nasıl Yürütülmelidir?

Anayasaların parlamentolardan çıkmasının burjuva anlamında dahi demokratik bir usul olmayacağı tarihsel deneyimler boyunca kural haline gelmiş ve genel kabul görmüştür. Bir başka deyişle aynı zamanda bir “toplum sözleşmesi” olarak da tarif edilen anayasaların esasen yasama ve yürütme kuvvetlerini vekâleten eline alan heyetler tarafından değil münhasıran bir anayasa hazırlamak için ve toplumun tüm kesimlerini temsil ettiği kabul edilen, en azından böyle kabul edilmesi için yeterli inandırıcılığı olan meclislere verilmesi esas alınmaktadır. Bunlara da kurucu meclis denir.

Parlamenter gözbağlarıyla dünyaya bakanların bir parlamento ile bir kurucu meclis arasındaki farkları idrak etmesi zordur. Zira onlar zaten parlamentoların milleti temsil ettiği kabul edilen seçmenler tarafından vekil tayin edilmiş temsilcilerden oluştuğunu kabul eder. Bunların kurucu meclis seçimlerinin de parlamento seçimleri gibi muhtelif partilerin sundukları aday listelerinin oylanmasıyla belirleneceğini sanması

da doğaldır. O zaman kurucu meclis yerine kendini onun yerine koyan bir parlamentodan, onun basit çoğunluğuyla geçen bir anayasa metninin de adına uygun bir anayasa taslağı teşkil edebileceğı düşünülür. Ancak bu takdirde tıpkı AKP ve MHP'nin yaptığı gibi mevcut parlamentoda yeterli nisabı oluşturan vekillerin onayladığı bir anayasa taslağını yapmakla, bunu milletin çoğunluğu tarafından yapılmış bir anayasa taslağı gibi kabul etmek ve öyle göstermek kaçınılmazdır ve bu usule söyleyecek bir söz bulunamaz. Böyle bir taslağı seçmenlerin yarısından bir fazlasının onay vermesi halinde de bu metnin "milletin anayasası" haline geleceğini kabul etmek kaçınılmazdır.

Oysa kurucu meclisi parlamentodan ayırmak için birinci şart bu meclisi oluşturacak vekillerin çoğunlukla mevcut siyasi partilerin (üstelik bunlardan 12 Eylül barajını aşabilenlerin) aday gösterdiği parlamenterler olarak değil toplumun muhtelif farklı kesimlerinin birinci dereceden temsilcileri olarak seçilmesi başlıca farkı işaret eder. Bu farkın özü seçmenle seçilen arasındaki bağı kopartılmaması olmak zorundadır. Kimlerin kimlerin vekili olarak kurucu meclise gönderildiğı belli olmalı ve bunun en açık göstergesi de seçenlerin istedikleri zaman seçtiklerini geri çağırma ve yenisini gönderme yetkisini elden bırakmaması bir sonraki genel seçimleri beklemek zorunda kalmamasıdır.

Bu anlamda kurucu meclis bir parlamento gibi işlemek üzere tespit edilmeyeceğı gibi aynı zamanda bir parlamento gibi seçilmeyen bir meclis olacaktır. Bu kurucu meclisin en demokratik biçimde teşkil olması için ise toplumun muhtelif kesimlerinin örgütlenecek yahut var olan örgütleri üzerinden kendi temsilcilerini belirleyip kurucu meclise göndermesiyle oluşması sağlanmalıdır.

Bu itibarla örneğin var olan muhtelif sendikalar meslek örgütleri yahut muhtelif kitle örgütleri kurucu meclis için temsilcilerini belirleme-ye yöneltilmelidir. Mahalleler köyler vb. düzeylerde forumlar ve halk meclisleri oluşturmak suretiyle veya var olan platformlar kullanılarak veya yenilerinin kurulmasını sağlayarak yeni bir anayasa için bir kurucu meclis hareketinin yaratılmasının önu açılabilir. Bu çerçevede en önemlisi parlamenter kurumların dışından ve toplumun tüm kesimlerinin temsilcilerini seçmesinin önu açılarak "kurucu meclis için taban örgütleri" perspektifi ile hareket edilmesi esas olmalıdır.

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

Bu bakımdan bugün gündeme gelen anayasa referandumunu vesile ederek 16 Nisan'a kadar her düzeyde kitlelerin örgütlenmesini sağlamak ve var olan kitle örgütlerini bu maksatla yönlendirmek üzere bir "kurucu meclis hareketi" yaratılması yeni bir anayasanın demokratik bir yoldan hazırlanması için asgari bir şarttır.

Böyle bir hareketin de kendini 16 Nisan'la sınırlı tutulmaması bilakis referandumun sonucu ne olursa olsun, bilhassa 16 Nisan'dan sonra ve 1 Mayıs'ı öngörerek yükseltilecek bir kampanya ile temellerinin atılması hedeflenmelidir.

Bu kapsamda "yeni bir anayasa için bir kurucu meclis" hedefinin ortaya konması yetmez. Aksine bunun hangi somut basamaklardan yükselerek nasıl oluşacağını yolunun gösterilmesi de gerekir. Bir başka deyişle bir kurucu meclis fikrini sadece ortaya koymakla yetinmeyip bu doğrultuda bir hareketin oluşması için kimi somut adımların atılmasının yolunu pratikte de gösterebilmek gerekir.

KÖZ'ün arkasında duran komünistlerin bugüne kadar kitle içinde yürüttükleri siyasi çalışmalar da bunun asgari kalkış noktalarına işaret eder ve imkân sunar. Kitle içinde çalışma yürüten başka akımların da öyle ya da böyle muhtelif kurum ve kuruluşlarla ilişkileri vardır. Çaptan düşmüş ve nispeten etkisiz hale gelmiş olsalar da bu istikamette etkin olabilecek sendikalar ve meslek örgütleri de vardır.

Kuşkusuz kurucu meclislerin 27 Mayıs ve 12 Eylül darbelerinden sonra teşkil olan meclisler gibi darbecilerin tayin ettiği temsilcilerden oluşan türleri de vardır; daha temsili ve nispeten "demokratik" türleri de görülmemiş değildir. Bolşeviklerin Çarlık otokrasisinin dayatmalarına ve Menşeviklerin kurucu meclis işlevlerini bir tür parlamentoya devretme gayretlerine karşı Bolşeviklerin savundukları kurucu meclis alternatifi de en demokratik kurucu meclis seçeneğini oluşturur. Rusya'da yüz yıl önce Menşeviklerle sağ sosyalist devrimcilerin hâkim olup parlamentoya çevirmek istedikleri kurucu meclise karşı Bolşeviklerin Sovyetlerin iradesini bir kurucu irade olarak kabul ettirmeyi başarması da bu perspektifle yürütülen hareket sayesinde olmuştur.

Böylelikle Kurucu Meclis'e hâkim olan oportünistlerin reddettiği anayasa taslağı Tüm Rusya Sovyetlerinin Genel Kongresi'nin 10 Temmuz

1918'de toplanan oturumunda benimsendiği zaman Sovyetlerin resmi gazetesi olan İzvestia'da yayınlanarak yürürlüğe girebilmiştir. Bu şekilde benimsenen Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası o güne kadar görülmüş anayasaların en demokratiği olduğu gibi, aynı zamanda görülmüş burjuva demokratik meclislerden milyon kere daha demokratik bir usulle belirlenmiş ilk anayasa olmuştur. Kuşkusuz bu anayasanın geçerli olmasının asıl belirleyici koşulu sadece bu demokratik yönü değil o anayasayı benimseyen Sovyetlerin aynı zamanda yasama yürütme ve yargı kuvvetlerinin birliği üzerine oturmakla kalmayıp bu iktidarı uygulayacak silahlı kuvvetleri de bünyesinde barındırmasıdır.

Bu hatırlatmalar ışığında anayasa tartışmaları ve yeni bir anayasa konusunun gündeme geldiği koşullarda KÖZ'ün arkasında duran komünistler olarak tıpkı on yıl önceki referandumda olduğu gibi referanslarımızı hatırlatmak gerekir. Üstelik Ekim Devrimi'nin yüzüncü yılına doğru giderken RSFSC Anayasası'nı yeniden hatırlatmak ve yeni bir anayasa için referansların nereden alınması ve alınmaması gerektiğine işaret etmeyi ödev kabul ederiz.

Kuşkusuz sadece bir anayasa için referansları hatırlatmakla da kalmayacağız. Bugün güçlü bir hayır kampanyasına katkı sunarken aynı zamanda sandıktan evet de çıksa hayır da çıksa yeni bir anayasa konusunun gündemden düşmeyeceğini bilakis yeni bir anayasa için kurucu meclis talebinin her hâlükârda daha güçleneceğini unutmuyoruz. Esas olarak "Erdoğan'a ve anayasa dayatmasına hayır" kampanyasında etkin olarak yer almak suretiyle 16 Nisan'dan sonra bu hareketin temellerinin atılması için doğru bir mevzilenme sağlamış olacağız.

CHP ve kuyrukçuları hayır sonucu çıktığı takdirde Erdoğan'ın bugünkü haliyle yerinde kalacağını söyleyerek hayır kampanyalarını zayıflatmaktadır. Aksine hayır sonucu için en etkili bir şekilde çalışmanın anlamı bu sonucun alınmasının vereceği ivme ile 17 Nisan'dan itibaren Erdoğan ve AKP sultasına karşı emekçilerin ve ezilenlerin seferberliğinin artmasına vesile olmasıdır. Çünkü "AKP/MHP anayasasına hayır" sonucunun çıkması bu ittifaka karşı bir duruş olduğu gibi aynı zamanda "Erdoğan sultasına hayır!" anlamına gelecektir. Bu nedenle 17 Nisan'dan itibaren hayır kampanyalarıyla başlayan seferberliğin

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

artarak sürmesi gerekir. Belki de bu yüzden Erdoğan'ın burjuva muhalifleri ve kimi reformist solcu akımlar "hayır kampanyalarının" nispeten sakın ve kitle seferberliklerine başvurmadan geçmesini tercih etmektedir. Bir türlü istediği sondaj sonuçlarını alamayan Erdoğan ve destekçilerinin istediği de bundan başka bir şey olmasa gerektir.

Bu nedenle komünistler kendilerini diğer "hayır"ıcılardan bu biçimde ayırmalıdır. Referandumdan hangi sonuç çıkarsa çıksın 2017 1 Mayıs'ını ilk yakın seferberlik hedefi olarak gözetmek suretiyle çalışmalı ve temel perspektiflerini bu dönemece taşıma bilinciyle hareket etmelidir:

12 Eylül Anayasa'sına Hayır!

Yeni Bir Anayasa İçin Kurucu Meclis;

Kurucu Meclis İçin Yasaksız Barajsız Sansürsüz Seçim!

Anayasa Tartışmalarında Hangi Referanslar Bizim Referanslarımız Olmamalıdır?

Özellikle anayasa konusu sol bakımından derine inmeye gelen bir konu değildir. Üstelik bunun asıl nedeni cehalet veya ihmalkârlık değil hâkim olan yanlış bir çizgi ile ilgilidir. Sosyalist hareketin anayasa sorunlarına yaklaşımının temel zaafı şudur: Oldum olası Türkiye solu anayasa ve demokrasisi sorununu burjuva demokrasisinin çerçevesi içinde düşünmeye alışmış ve bunun ötesine geçmeye ihtiyaç görmediği gibi cüret de edememiştir ve bunun sadece Türkiye solu ile ilgili olmayan boyutları vardır. Her şeyden önce sol bakımından demokratik bir anayasa dendiğinde akla gelen öncelikle haklar ve özgürlükler sorunudur ki bunda yanlış veya şaşılacak bir yan yoktur. Ama haklar ve özgürlükler dendiğinde ise daha çok akla 1789 Fransız Devrimi'nin ortaya koyduğu ve aynı zamanda bu devrimin hayat verdiği cumhuriyetin ilk anayasası olan “İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi” gelir.

Ama geçen yüzyılın yarısından beri, bundan çok, bu metni temel alarak yazılmış olan ve Birleşmiş Milletler örgütünün anayasası kabul

edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi gelir ki bu noktada biraz duraklayıp düşünmek gerekir.

BURJUVA ANAYASALARI HANGİ ESASLARA DAYANIYOR?

Birleşmiş Milletler'in anayasası aynı zamanda demokratik bir anayasanın örnek alması gereken temel hususları içeren bir üst yasa gibidir. İkinci Dünya Savaşı genellikle bir emperyalist paylaşım kavgası olarak değil, "demokratik ülkelerin faşizme karşı savaşı" diye anılır. Böyle olduğu için ve SSCB'nin bu savaşta taraf olmasından ötürü, galip devletlerin bu galibiyetlerinin belirlediği güçler dengesini korumak ve kalıcılaştırmak üzere kurdukları BM örgütünün anayasası da aynı zamanda demokrasi için bir örnek şablon gibi kabul görmektedir.

Bu nedenle çoktan beri demokrasi ve insan hakları dendiğinde akla gelen daha çok BM'nin "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" ve ona kaynaklık eden "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi"dir. Hatta yaşadığımız topraklarda 12 Eylül sonrasında beri, eskiden daha çok reformistlerin sahiplendiği bu bildireler artık solun bütün katmanları tarafından benimsenen temel kılavuzlar olarak kullanılmaktadır.

Hiç kuşkusuz AB'nin temel siyasi çerçevesi de bu esaslara göre çizilmiştir. Bu nedenle de bugün tartışılmakta olan ve aynı zamanda "Türkiye'yi AB normlarına uyumlu hale getirmek için" gerekli anayasa olarak tarif edilen anayasa taslakları da bu esaslara uygun olma iddiasındadır. Yahut bunları eleştirenler bu esaslara uygun olup olmadığı noktasından hareket ederek eleştirilerini gerekçelendirmektedir. Ne yazık ki yaşadığımız topraklardaki solun muhtelif kanatlarının hatta bir yandan "Avrupa Birliğine Hayır!" diyenlerin bile yaklaşımları bu genel çerçevenin dışında değildir.

Oysa Ekim Devrimi'nin ardından, Çarlık rejimi tüm kırıntılarına kadar parçalanıp tarihin çöplüğüne atıldığı zaman eski devlet aygıtının yerine kurulan yeni Sovyet Cumhuriyeti'nin anayasası, bütün ülkelerin işçilerine burjuvazinin insan hakları bildirelerinin alternatifinin ne olduğunu da gösteren bir haklar ve özgürlükler bildirgesi mahiyeti taşımaktadır.

"Çalışan ve Sömürülen Halkın Haklar Bildirgesi" başlığını taşıyan bu metin ne Birleşmiş Milletlerin kuruluşu sırasında ne de haliyle sonra-

sında pek akla gelmiş değildir.

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası Aynı zamanda en demokratik burjuva diktatörlüğünden milyon kere daha demokratik tanımıyla tarif edilen proleter demokrasisinin temel ve ayırt edici özelliklerini belgeler. Bu metin çoktan beri kimsenin hatırına gelmiyor.

İşte Anayasa tartışmaları gündeme oturmuşken ve tam da Ekim Devrimi'nin yüzüncü yıldönümüne gelirken, KÖZ'ün arkasında duran komünistler (daha önce 2007 referandumu vesilesiyle de yayınladığımız) bu temel belgeyi hatırlamakla yükümlüdür. Sovyetlerin Beşinci Tüm-Rusya Kongresi'nin 1918 yılının Temmuz ayında Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin anayasası olarak benimsediği anayasa metnini hatırlatmayı bir ödev saymaktadır.

Her ne kadar elinizdeki metin 1918 yılının Temmuz ayında o zaman için siyasi iktidarı tümüyle ellerinde toplamış bulunan Sovyetlerin genel kurulunda benimsenmiş olsa da bu metnin ilk taslağı olarak kabul edilebilecek olan ve aynı zamanda da hemen hemen harfiyen bu anayasanın birinci bölümüne alınmış olan metin daha önce yazıldı. Lenin tarafından kaleme alınan ve "Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi" başlığını taşıyan söz konusu metin, 1918 yılının Ocak ayının başında, önce Bolşevik Parti'nin Merkez Yürütme Kurulu tarafından benimsendikten sonra, Kurucu Meclisin 18 Ocak günündeki ilk oturumunda Bolşevik grubu adına Sverdlov tarafından okunarak oylamaya sunuldu. Ancak o zaman çoğunluğu Menşeviklerden ve Sosyalist Devrimcilerden oluşan kurucu meclis üyeleri Bolşevik delegelerin kabul oyu vermesine rağmen bu metnin tartışılmak üzere gündeme alınmasını bile reddettiler. Tam tersine bu oylamanın ardından kurucu meclisin karşı devrimci çoğunluğu, Sovyetlerin Alman emperyalizmi ile ayrı bir ateşkes imzalaması konusundaki tutumuna rağmen, emperyalist savaşı Çarlık Rusya'sının müttefiklerinin çıkarları doğrultusunda sürdürme konusunu gündeme aldı.

Bunun üzerine Bolşeviklerle Sosyalist Devrimcilerin sol kanadı Kurucu Meclisi terk ettiler. Kısa zaman içinde de Sovyetlerin iradesiyle Kurucu Meclis 19 Ocak günü kapatıldı. Bu, Rusya'nın emperyalist savaşa yeniden ortak edilmesine son verirken aynı zamanda iç savaşın başlangıcına işaret eden bir dönüm noktası oldu.

Bu gelişmelerden yaklaşık bir hafta kadar sonra 25 Ocak ta ise, aynı metin (Kurucu Meclis ifadeleri değiştirilmek suretiyle) bundan bir hafta sonra toplanan Sovyetlerin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresine sunuldu ve bu kez benimsendi. Bu aynı zamanda yıkılan Çarlık rejiminin ardından kurulan Kurucu Meclis ile Sovyetlerin genel kurulu arasındaki ayrımın ve gerilimin de en belirgin işareti oldu. Bir başka deyişle Kurucu Meclisin burjuva ve aynı zamanda devrimin ilerlemesine engel olan karakteriyle işçi köylü ve asker sovyetlerine dayanan bir sovyet cumhuriyeti arasındaki ayrımı en iyi ifade eden belgelerden biri bu bildirge idi.

Böylece burjuva anayasalarının temel dayanağı olan İnsan ve Yurtaş Hakları Bildirgesine proletaryanın alternatifi olan “Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi” ilk kez resmi bir belge haline gelerek gün ışığına çıkmış oldu. Nitekim aynı nedenle de bu belge 1918 yılının Temmuz ayında kabul edilen elinizdeki ilk Sovyet Anayasasının birinci bölümünü oluşturdu.

ANAYASA TARTIŞMALARINDA KOMÜNİSTLERİN REFERANSI NEDİR?

Bu bakımdan bugünlerde tartışılmakta olan anayasa taslağının kökten bir eleştirisi için elde tutulması gereken temel referans kaynaklarından biri bu temel belge tarafından temsil edilmektedir. Bununla birlikte hem bu anayasanın ayırt edici özelliklerini kavrayabilmek için, hem de “AB’ye uyum anayasası” diye pazarlanan metni güya soldan ve emekçi ve ezilenlerin gözünden eleştirme iddiasında bulunanların zaaflarını gözler önüne sermek bakımından burjuva anayasaların dayandığı insan hakları metinlerinin iç yüzüne yakından bakmakta yarar var. Emekçi ve sömürülen halkın hakları ile evrensel insan hakları diye sunulan burjuva hukuk referansı arasında ayrımı görmek için de evvela “hangi insanların hakları” sorusunu sormak gerekiyor. Böylelikle burjuva anayasalarında emekçilerin ve ezilen ulusların haklarının niçin ve nasıl güvence altına alınamayacağı da ortaya konmuş olacak. Hangi İnsanların Hakları? Üzerine bastığımız gezegende yaşayanların ezici çoğunluğunun avutulduğu, kandırıldığı masalların çoğu insan hakları tekerlemesiyle başlıyor. İnsan haklarına saygılı olma konusunda bir-biriyle yarışmayan, birbirini insan haklarını çiğnemekle suçlamayan siyasi yok gibi.

En derin farklılıkları bir anda silip atan, amansız düşmanları el ele tutuşturan, adeta tılsımlı bir kavram gibi algılanıyor insan hakları. Hâl-buki başka şeyler gibi, ideolojik kılıfından çıkarıldığında ve tarihsel evrimi içinde gözlemlendiğinde insan hakları kavramının tılsımlı görünüşü de uçup gidiverir. Yaşadığımız topraklarda ise insan hakları tekerlemesi en çok 12 Eylül sonrasında dillere dolandı, hatta bu kavrama sahip çıkma neredeyse solculuğun ölçüsü haline geldi. İnsan hakları kavramını evrensel bir erdemın temeli haline getiren ideolojik perdenin hammaddesi, insanların doğaları gereği eşit ve ortak özelliklere sahip olduğu iddiasıdır. AKP'nin anayasası da elbette bu ilkeyi bir gurur vesilesi gibi içermektedir. Oysa neredeyse bütün tarihleri boyunca insanlar farklı çıkar gruplarına, farklı uluslara, farklı sınıflara bölünmüş olarak var olmuşlardır; eşit doğmadıkları gibi, özgür de değillerdir. İnsanlar ortak değil çelişik çıkarlara sahiptirler. Böyle olduğu için bir bölüğünün çıkarları, diğerlerinin aleyhinedir; bağdaşmazlar. O zaman insan hakları dendiğinde "hangi insanın hakları?" sorusunu yöneltmek yerindedir. Bu aynı zamanda soyut insan haklarının ayağını yere basdırıp, ideolojik örtüsünden kurtaracak temel sorudur.

Nitekim Ekim Devrimi ile Rusya'daki burjuva diktatörlüğünü yıkan proletarya, ilk anayasasının başına "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" değil, "Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi" başlığını koyarak, aynı zamanda burjuva ideolojisinin bu tılsımlı kavramına da ölümcül bir darbe indirmiştir. İnsan hakları kavramına kaynaklık eden klasik metinlerin en ünlüsü Fransız Devrimi'nin ardından ilan edilen ve ilk anayasa olarak benimsenen İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisidir (1791).

Bu bildiri daha birinci maddesinde yalan söylemektedir:

"1. İnsanlar bukuk açısından eşit ve özgür doğarlar; eşit ve özgür yaşarlar."

Bu ne o zaman için doğruydu; ne de şimdi. Bildirinin asıl amacı Fransa'da yaşayanlar arasındaki bir tek eşitsizliği, bir tek ayrımcılığı kaldırmaktı: İnsanlar asil olanlar ve olmayanlar olarak ayrılmamalıdır.

Bu ifade yeni gelişen burjuva sınıfının asillerle arasındaki eşitsizliği kaldırma isteğini ifade ediyordu. Ama o zamanın Fransa'sında insanlar arasındaki eşitsizlik bundan ibaret değildi. Mülk sahibi olanlarla

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

olmayanlar; çalışanlarla onların emek ürünlerini gasp edenler; beyaz derili olanlarla öyle olmayanlar; kadınlar ve erkekler doğuştan mezara kadar eşitsiz yaşıyorlardı; bunların bir bölümünün esareti diğerlerinin özgürlüğünün koşuluydu. Güya insanlığın büyük bir kazanımı olarak sunulan bu bildiri tanımlanan haklar arasında mülk sahibi, beyaz ve erkek olanlar başta gelmek üzere Fransız yurttaşlarının imtiyazlarıdır.

O tarihlerde Fransa'nın sömürgesi olan binlerce kilometrekarelik topraklarda yaşayan milyonlarca insan bu tanımın dışındaydı; Fransa'da yaşayan renkli derili insanlar da insandan sayılmıyordu; beyaz ve Fransız olan kadınlar da tam insan kabul edilmiyordu; en azından oy hakları yoktu (Fransız Cumhuriyetinin sembolü Mariane adlı kadın figürü olsa da bu cumhuriyetin kadın yurttaşları seçme seçilme hakkına sahip olmak için 1945 yılına kadar bekledi).

Dahası geri kalan beyaz ve erkek Fransız yurttaşlarının bir kısmı daha az eşitti: seçme ve seçilme hakkı gelir ve varlık düzeyine orantılı olarak tanıılmıyordu. Aynı Fransa'da beyaz ve erkek olan Fransızların büyük bir kısmı da, eğer işçi iseler, çıkarlarını korumak için dernek kurma hakkına sahip olamıyorlardı...

Bu klasik insan hakları bildirgesinin temel çelişkisi, tıpkı bütün diğer benzeri belgeler gibi, herkesin özgürlüğü başkasının özgürlüğünün başladığı yerde biter ilkesinde yatmaktadır. Bu ve benzeri metinlerde doğal insan hakları olarak tanımlanan haklar, özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve baskıya karşı direnmedir.

Burada çelişkinin anahtarı mülkiyet hakkında yatmaktadır. Kapitalist üretim ilişkileri veri alındığında, kapitalistin üretim araçlarına sahip olma özgürlüğü, bunları kullanma durumunda olan işçinin sömürülmeden çalışma özgürlüğünü sınırlar. Kapitalist istese de istemese de çalışanları sömürmeksizin üretim araçlarına sahip olma özgürlüğünden yoksundur; işçi de üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet hakkı var oldukça özgür olamaz. Bu çelişki bir hinoğluluğun değil; toplumun çelişik çıkarlara sahip sınıflardan oluşmasının kaçınılmaz bir sonucudur.

Bu nedenle sınıfların olduğu toplumlarda bir ortak çıkar yoktur. Ortak çıkar diye dayatılarak, topluma kabul ettirilen hâkim sınıfın çıkarları vardır. Böyle olduğu için sınıflı toplumlar üzerinde yükselen tüm insan

hakları metinleri ve masalları bu sahici çelişkiyi ortadan kaldırmaz onu sadece süsleyerek örter.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi de ataları gibi burjuva toplumunu veri alan, bu toplumun çıkarlarını öne çıkaran bir sınıfsal karakteri açık seçik yansıtmaktadır. Bu belgenin diğerlerinden önemli bir farkı olduğu doğrudur ama bu fark metnin sınıfsal içeriğinden değil, kapsamından ileri gelmektedir. Fransız Devrimi'nin ürünü olan bildirge bir bireysel haklar bildirgesi iken, Birleşmiş Milletler metni bir yönüyle bir devletlerarası hukuk belgesi niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle tüm ulusal insan hakları bildirelerinden ayırt edilmelidir.

Bu noktayı saptadıktan sonra söz konusu metnin burjuva karakterini ve savaş sonrası statükonun korunmasını gözeten temel içeriğini yansıtan kimi örneklere göz atmakta yarar var. Bildirge kendi varlığını gerekçelendirirken şu sözlerle başlamaktadır:

“İnsanın istibdat ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmak zorunda kalmaması amacıyla insan haklarının bir hukuki rejim ile korunması gerekli olduğu için...”

Bunu kapitalist zorbalığa karşı ve emperyalist boyunduruğa karşı devrimci ayaklanmalara mahal vermemek gerekir biçiminde okumak gerekiyor. Üstelik bu bir hukuki rejimin gerekçesidir; yaptırımı olmayan hiçbir hukuk olamaz; Birleşmiş Milletler'in kendi ordusu olmadığına göre, bu hukukun bekçisi mevcut burjuva diktatörlüklerinin orduları, onlar içinde de en gelişkin ve güçlü olanları olacaktır. Nitekim SSCB'nin ortadan kalkmasıyla Birleşmiş Milletler'in bu gerçek yüzü açıkça ortaya çıkmıştır. SSCB'nin varlığı sadece bir denge ve pazarlık gücü olarak bu gerçeğin örtülmesine hizmet etmiştir.

Öte yandan bildirge dünyadaki devletleri büyük uluslar ve küçük uluslar biçiminde ayırt etmektedir. Küçük uluslar iki dünya savaşında emperyalizmin yeni yönelişi ve işbölümü çerçevesinde sömürge imparatorluklarından kopan eski sömürgelerdir. “Büyük ve küçük ulusların eşitliği bu ayırım konduktan sonra ne kadar gerçek bir eşitlik olur?” sorusu bir yana, bu bildiri açıkça Birleşmiş Milletler'in tanıdığı devletlerin sömürgelerini ve bu devletler altında yaşayan ezilen ulusların ezilmesini hukuken meşrulaştırmaktadır:

“Madde 2\2: Dabası bir şahıs hakkında, uyuşu bulunduğu ül-

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

kenin ya da bölgenin bağımsız mı, vesayet altında mı, özerk mi, ya da egemenliği başka bir kısıtlama altında mı diye sorulmaksızın, o ülkenin ya da bölgenin hukuki ya da uluslararası konumundan dolayı hiçbir ayırım yapılmayacaktır.”

Kişi hak ve özgürlüklerine karşı büyük bir âlicenaplık göstergesi olan bu madde, aynı zamanda bildiriyi imzalayan devletlerin sahip oldukları sömürgelere sahip olmaya devam etmelerini, ezilen ulusların ezilmeye devam etmelerini meşrulaştırmaktadır. Zira aynı belgenin bütününe damga vuran statükocu yönü, meşru devletlerin birbirlerinin iç işlerine karışmamasını gerektirmektedir.

Sömürgeler bir “iç iş”tir. Kaldı ki sömürgelerde yaşayanların “istibdata karşı ayaklanmak zorunda kalmaması için”! Birleşmiş Milletler elinden geleni ardına koymayacağını baştan ilan etmiştir.

BURJUVA ANAYASALARINDA BİREYLERİN HAKLARI DA KAĞIT ÜZERİNDEDİR

Bununla birlikte söz konusu bildirgenin sömürgeler ve ezilen uluslar için olmasa bile, bunların bireyleri için önemli güvenceler getirdiği sanılabilir; bu da bir yanılgıdır.

Çünkü bu bildirge de daha önceki bildirgeler gibi en büyük ikiyüzlülüğü bu alanda sergilemektedir. Metinde tanımlanan haklar kâğıt üzerindedir. Zira bu hakların hepsi meşru kabul edilen üye devletlerin yasaları çerçevesinde somutlaşmaktadır. Ve bu yasalar her zaman temel hak ve özgürlükleri tanımlamak için değil bunları sınırlamak için konur. Burjuva devleti hüküm sürdüğü müddetçe yasalar temel hak ve özgürlüklerin nasıl ve hangi kurumlar eliyle kısıtlanmasının meşru olduğunu tanımlamak üzere kaleme alınır.

Bu yasaların olumlu bir paragrafın ardından ama... diye başlayan bölümleri diğerlerinden esastır. Üstelik bu metinlerdeki bütün güzel sözler, en temel hak olan mülkiyet hakkının (yani kapitalistlerin üretim araçları mülkiyeti üzerindeki tekelinin) kabullenilmesini sağlamak üzere orada yer almaktadır.

Burada her gün gerçek hayatta emekçilerin ve düzen karşıtlarının yüz yüze bulunduğu bu ikiyüzlü tablonun sergilenmesine gerek yok. Nihayet Birleşmiş Milletler Bildirgesi’ni açan ve somutlayan bir başka

bildirgeden örnek vermek anlamlı olacaktır.

Türkiye Cumhuriyetinin de imza attığı Helsinki Nihai Belgesi AB'nin siyasi çerçevesini belirleyen temel belgelerdendir ve şimdi AKP'nin anayasası da bu çerçeveye uyum sağlama iddiasını taşımaktadır.

Bu belgedeki şu satırlar ibret vericidir:

“Birinci Bölüm, ikinci madde:

1- Her insanın yaşama hakkı yasanın himayesi altındadır. Yasanın ölüm cezasını öngördüğü bir suçtan dolayı mabkemece verilen bir cezanın infazı dışında, hiç kimse kasten öldürülemez.

2- Öldürme, aşağıdaki zorunlu hallerde bu maddenin çiğnenmesi haline gelmeyecektir.

a) Bir insanın gayrimeşru cebir ve şiddete karşı korunmasını sağlamak için;

b) Yasa hükümleri dâbilindeki bir tutuklamayı yerine getirmek ya da yasaya uygun olarak tutuklanan şahsın kaçmasını önlemek için;

c) yasalar çerçevesinde bir ayaklanmayı ya da isyanı bastırmak için...”

En temel insan hakkı diye tanımlanan yaşama hakkının bu sınırları, yeryüzündeki cinayetlerin büyük çoğunluğunu meşrulaştırmak için yeterli bir kılıf sunmaktadır. Birakalım insan hakları savunucuları bu labirent içinde yasa koyucular ve uygulayıcılarla hukuk tartışmaları yapmaya devam etsinler; bu zeminde yürütülen bir kavgadan kimin galip çıkacağı baştan tayin edilmiştir. Minareyi çalanlar kılıflarını çoktan hazırlamışlardır.

Bugün AKP ve MHP'nin sunduğu anayasa taslağı da onu eleştiren burjuva muhalefetinin savları da aynı referanslardan hareket etmektedir. Ama ne hazindir ki komünist, devrimci yahut sosyalist olduğunu iddia eden akımların eleştirileri de bu genel çerçevenin dışına çıkamamaktadır.

Çünkü bu akımların çoğu çoktan beri asıl referansları unutmuş durumdadır.

Komünistlerin Anayasa Konusunda Referansları Nedir?

Komünistlerin anayasa konusundaki referansları asla burjuva devletlerinin anayasalarına esas alınan referanslardan değil yüzüncü yılında olduğumuz Ekim Devrimi'nin ardından benimsenen Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi'nden* çıkarsanmalıdır.

* Lenin 1918 yılı Ocak ayı başında "Emekçi ve Sömürülen Halkın Haklar Bildirgesi" başlıklı bir taslak metin kaleme aldı. Bu metin Sovyetlerin Merkez Yürütme Komitesi tarafından benimsendikten sonra Sovyetler adına Kurucu Meclis'e sunulup orada benimsemesi amacıyla kaleme alınmıştı ve "Kurucu Meclis aşağıdaki hususları ilan eder:" diye başlıyordu. Lenin'in el yazısıyla kaleme alınan bu metin, üzerinde sovyetlerin merkezi kuruluna sunulmadan önce biri Stalin diğeri Buharin tarafından eklenen iki düzeltme yapılarak komiteye sunulmuştu. Merkezi Yürütme Kurulu tarafında iki aleyhte bir çekimser oyla kabul edilmiş ve hem yayınlanmak hem de Kurucu Meclis'e sunulmak üzere bir kurula iletilmişti.

Bu metin hem (üç ay sonra mart ayında Sovyetler Birliği Komünist Partisi adını alacak olan) SBKP (Bolşevik)'nin yayın organı olan Pravda gazetesinin 17 (4) Ocak tarihli sayısında, hem de Tüm Rusya Sovyetlerinin Merkezi Yürütme Komitesi'nin yayın organı olan İzvestia'nın aynı tarihli sayısında yayımlandı.

Ertesi gün 18 (5) Ocak'ta Kurucu Meclis'in ilk oturumunda bu metnin Bolşevik grubu adına Sverdlov tarafından okunarak oylamaya sunulması istendi. Kurucu Meclis'in karşı-devrimci çoğunluğu bu metnin görüşülmesine karşı oy kullandı. Bunun üzerine meclisin Bolşevik grubu bir açıklama yaparak meclisi terk etti. Sverdlov açıklamasında "Artık aramızdaki bağlar kopmuştur. Biz burjuvaziye karşı devrimin sürdürülmesinden yanayız. Sizinle barikatın

Bu referanslar en belirgin öğeleriyle aşağıdaki belgede yer almaktadır. Bu nedenle bu belge bir tarihi belge olmaktan çok hem sınıf düşmanlarına hem de sosyalist hareket üzerine çökmüş bulunan oportünist geleneğe karşı mücadelede komünistlerin elinde bir silah olma özelliği taşımaktadır. İnsanlar arasındaki tarihi, sınıfsal ve toplumsal eşitsizlikler ortadan kalkmadan, evrensel insan hakları hep egemen kesimlerin çıkarına yontan bir nalıncı keseri olarak kalacaktır. Bunun bilincinde olan komünistler, burjuva devletlerini hizaya getirip insan haklarına saygılı olmalarını sağlamak için değil, insan hakları belgeleri dâhil bütün kurumlarıyla burjuva devletlerini tarih sahnesinden süpürüp atmak için mücadele ediyorlar.

Emeğin iktisadi kurtuluşunu sağlama mücadelesinde mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesi gerçekleştiğinde, herkesin özgürlüğü başkasının özgürlüğünün koşulu haline geldiği zaman bugüne kadar kâğıt üzerinde kalan bütün hak ve özgürlükler gerçekten insanlığın en değerli kazanımı haline gelecektir ve bu ancak o zaman olacaktır.

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası Sovyetlerin Beşinci Tüm-Rusya Kongresi tarafından kabul edilmiştir. 10 Temmuz 1918 Sovyetlerin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresi'nin Ocak 1918'de verdiği onayla Emekçi ve Sömürülen Halkların Haklar Bildirgesi, Beşinci

aynı tarafında değiliz" demişti.

Pravda'nın 19 (6) Ocak tarihli akşam baskısında yayınlanan haberde yer alan bu açıklamada özetle Kurucu Meclisin bileşiminin iktidarın sovyetler tarafından ele alınmasından önceki güçler dengesine tekabül ettiği ve o mecliste temsil edilen bazı partilerin artık mevcut bile olmadığını işaret ediliyordu. Kerensky önderliğindeki sağ Sosyalist Devrimciler'in ağırlıkta olduğu Kurucu Meclis'in işçi köylü ve askerleriyle emekçi Rusya'nın ezici çoğunluğunu temsil eden sovyetlerin iradesini ve Ekim Devrimi'nin kazanımlarını kabul etmesi gerektiği vurgulanıyor; kurucu mecliste çoğunluğu temsil eden Kerensky'nin partisinin karşı devrimci bir burjuva partisi olduğu vurgulanıyordu.

Sosyalist Devrimciler'in sol kanadı ise hemen Bolşeviklerle birlikte değilse de onların ardından Kurucu Meclisin savaşın devamı ve barış konusunda sundukları önerinin aynı karşı-devrimci çoğunluk tarafından reddedilmesi üzerine meclisi terk ettiler.

Bu gelişmeler üzerine aynı metin (Kurucu Meclis ifadeleri çıkarıldıktan sonra) 25 (12) Ocak günü Tüm Rusya Sovyetlerinin Üçüncü Kongresinin oyuna sunuldu ve oylanarak benimsendi.

Daha sonra aynı metin Bütün Rusya Sovyetlerinin 10 Temmuz 1918'deki Beşinci Kongresinde benimsenecek olan "Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasasının" birinci bölümü olarak Anayasa metnine yerleştirilecekti.

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

Kongre tarafından onaylanan Sovyet Cumhuriyeti anayasası ile birlikte Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyetinin tek anayasasını oluşturur. Bu anayasa, son halinin Sovyetlerin resmi yayın organı olan Izvestia'da yayınlanmasıyla birlikte yürürlüğe girmiş Sovyet hükümetinin tüm yerel organları tarafından basılmış ve tüm Sovyet kurumlarında sürekli olarak bulundurulması kuralı kabul edilmiştir.

Beşinci Kongre, Kamu Eğitimi Halk Komiserliğine Rus Cumhuriyeti'nin istisna gözetmeden tüm okullarında ve diğer eğitim kurumlarında, bu anayasanın temel hükümleri, açıklamaları ve yorumlarıyla birlikte öğretmelerini tavsiye etmiştir.

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası, 10 Temmuz 1918

Birinci Kısım:

Emekçi ve Sömürülen Halkların Haklar Bildirgesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Madde 1. Rusya bu anayasanın kabulünden itibaren İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin oluşturduğu bir cumhuriyettir. Merkezi ve yerel, tüm güç bu Sovyetlerin elindedir.

Madde 2. Rus Sovyet Cumhuriyeti, özgür ulusların özgür birlikteliği ilkesiyle, ulusal Sovyet cumhuriyetlerinin bir federasyonu olarak kurulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

Madde 3. Temel amacı insanın insan tarafından sömürülmesini ve toplumun sınıflara ayrılmasını tamamen yok etmek, sömürücüleri acımasızın ezmek, toplumu sosyalist bir temelde örgütlemek ve sosyalizmin bütün ülkelerde zaferini kazanmak olan Asker, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresi aynı zamanda şunları da karara bağlar:

a. Bütün toprakların toplumsallaştırılmasının ardından toprakta özel mülkiyet lağvedilmiştir; bütün topraklar halkın tümüne aittir; toprak hiçbir karşılık beklemeden ve eşit toprak kullanım ilkesi ışığında tüm emekçi halka dağıtılacaktır.

b. Bütün ormanlar, maden kaynakları ve ulusal öneme sahip su kaynakları, bütün büyük ve küçükbaş hayvanlar, çiftlik demirbaşları, taşınmaz mülkler ve tarımsal teşebbüsler halkın malıdır.

c. İşçilerin kontrolü ve Yüksek Ekonomik Konsey e dair Sovyet yasaları, emekçilerin sömürenleri üzerindeki iktidarını güvence altına almak için ve bütün fabrikaların, madenlerin, tren yollarının ve bunun dışındaki üretim ve taşıma araçlarının İşçi ve Köylü Sovyetleri Birliği ne devrinin bir ilk adımı olarak, burada tasdik olunur.

d. Sovyetlerin Üçüncü Kongresi çarlık hükümetleri, toprak sahipleri ve burjuvazi tarafından pazarlık edilmiş bütün kredileri fesheder ve bu hareketi uluslararası bankacılık ve finans kapitale vurulmuş ilk darbe olarak addeder. Aynı zamanda bu Kongre, Sovyet egemenliğinin, işçilerin sermaye düzenine karşı uluslararası ayaklanması nihai zafere ulaşana kadar, bu yol boyunca hızla yükseleceğine dair güvenini tekrar ifade eder.

e. Emekçilerin egemenliğinin güvenceye alınması ve sömürenlerin tekrar başa gelebilmesinin tüm ihtimallerinin ortadan kaldırılması için emekçilerin derhal silahlanması, işçilerin ve köylülerin sosyalist Kızıl Ordusunun kurulması ve varlıklı sınıfların derhal ve tamamıyla silahsızlandırılması burada karara bağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Madde 4. Sovyetlerin Üçüncü Kongresi, insanlığı, dünyayı tarihin en

kirli savaşlarıyla kana boyanmış olan finans kapitalin ve emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmaya kesin kararlıdır. Bu nedenle Sovyetler gizli antlaşmaları ifşa etme, savaşan orduların işçileri ve köylüleri arasında en güçlü kardeşliği örgütleme ve işçiler için demokratik barışı, ne pahasına olursa olsun, devrimci metotlarla, ilhaksız ve tazminatsız, ulusların kendi kaderini özgürce tayini hakkı ilkesi ışığında yerine getirme politikaları arkasında kayıtsız ve şartsız durmaktadır.

Madde 5. Yine aynı hedefleri gözettiğinden, Sovyetlerin Üçüncü Kongresi kendisini, birkaç seçilmiş ulusun sömürenlerinin ceplerini Asya'da, genel olarak kolonilerde ve küçük ülkelerdeki yüz milyonlarca işçinin köleleşmesi pahasına dolduran burjuva medeniyetinin barbar politikasından tamamen ayırmada ısrarcıdır.

Madde 6. Sovyetlerin Üçüncü Kongresi, Halkın Komiserleri Konseyi'nin Finlandiya'nın tam bağımsızlığının ilan edilmesi, İran'dan orduların çekilmesinin sağlanması ve Ermenistan'ın kendi kaderini tayin etmesi konusunda aldığı kararları destekler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Madde 7. Sovyetlerin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresi, şu anda, halkların sömürenleriyle mücadelesi bütün hızıyla devam ederken, sömürenlerin devlet yönetiminin hiçbir kurumunda söz sahibi olmamaları gerektiğini açıklar. Egemenlik, tamamen ve hiçbir ayrıcalık gözetmeksizin emekçilerde ve emekçilerin tam yetkili temsilcilerinde -İşçi, Asker ve Köylülerinin Temsilcileri Sovyetlerinde olmalıdır.

Madde 8. Aynı zamanda, Sovyetlerin Üçüncü Kongresi, Rusya'daki bütün ulusların emekçi sınıfları arasında gerçek anlamda hür ve gönüllü ve bu özelliklerinden dolayı sağlam ve dayanıklı bir birlik yaratmak ister. Bunun için, kendisini yalnızca Rusya'nın Sovyet Cumhuriyetleri federasyonunun temel ilkelerine bağlamakta; ulusların federal hükümette ve diğer federal Sovyet kurumlarında yer alıp almayacaklarını, alacaklarsa hangi koşullarda yer alacaklarını, kendi Sovyetlerinin temsili kongrelerinde bağımsız bir şekilde belirlemelerini, her ulusun kendi işçi ve köylülerine bırakmaktadır.

İkinci Kısım:

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasasının

Genel Hükümleri

BEŞİNCİ BÖLÜM

Madde 9. Şu anda içinde bulunduğumuz geçiş dönemi için hazırlanan Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyetinin anayasasının ana amacı, güçlü Tüm-Rusya Sovyet hükümeti şekli altında, şehir ve köy proletaryasının ve en fakir köylülüğün diktatörlüğünü kurmaktır. Burjuvaziyi tamamen ezme görüşüyle bu diktatörlük, insanın insan tarafından sömürülmesini yok edecek ve altında ne sınıfların ne de devletin var olacağı sosyalizmi kuracaktır.

Madde 10. Rus Cumhuriyeti, Rusya da yaşayan bütün işçilerin egemenliğinde özgür sosyalist bir toplumdur. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonunda egemenlik şehirlerde ve köylerde kendi Sovyetlerinin çatısı altında birleşmiş bütün işçilerdedir.

Madde 11. Farklı hayat tarzı ve ulusal kompozisyona sahip olan belirli bölgelerin sovyetleri özerk bir bölgesel birlik etrafında birleşebilirler; ve bu birliğin başında, oluşabilecek tüm bölgesel birliklerin başında olacağı gibi, Sovyetlerin bölgesel kongreleri ve bu kongrelerin idari kolları yer alır. Bu özerk bölgesel birlikler, federal bir temelde, Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyetinin bileşen parçaları olurlar.

Madde 12. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nde mutlak egemenlik Sovyetlerin Tüm-Rusya Kongresi tarafından, kongreler arasında ise Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından uygulanır.

Madde 13. İşçilerin vicdani hürriyetlerini güvence altına almak için kilise devletten ve okul kiliseden ayrılmış ve bütün vatandaşların dini ve din karşıtı fikirlerini yayma hürriyeti de güvence altına alınmıştır.

Madde 14. Emekçilerin gerçek anlamda düşünce özgürlüğünü güven-

ce altına almak isteyen Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti basınının sermayeye bütün bağımlılığını ortadan kaldırır. Elinde olan bütün teknik ve maddi olanakları, yayınlanacak yeni gazeteler, broşürler, kitaplar ve basınla ilgili diğer bütün materyalleri, proletaryanın ve fakir köylülerin emrine sunar ve bu materyallerin ülkenin içinde engellenmeden dağıtılacağına güvencesini verir.

Madde 15. Emekçi sınıfının gerçek anlamda gösteri yapma özgürlüğünü güvence altına almak isteyen Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, Sovyet Cumhuriyeti'nin her vatandaşının hür bir şekilde toplantı, gösteri ve miting vb. örgütlenme hakkını tanır. Bu eylemlerin toplanabileceği, kamusal gösterilere uygun bütün binaları mobilyası, ısı ve ışık donanımıyla tamamlanmış olarak proletaryanın ve fakir köylülerin emrine sunar.

Madde 16. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti emekçilerin gerçek anlamda örgütlenme özgürlüğünü güvence altına almak için, mülk sahibi sınıfların ekonomik ve siyasi hükümranlığını sona erdirerek burjuva toplumunda işçileri ve köylüleri örgütlenme ve eylem özgürlüğünden alıkoyan tüm engelleri ortadan kaldırır; işçilere ve en fakir köylülere kendi örgütlerini ve derneklerini oluşturmaları için elinde olan bütün maddi ve lojistik yardımı yapar.

Madde 17. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti emekçilerin bilgilenme hakkını güvence altına almak için işçilere ve en yoksul köylülere tam, kesintisiz ve bedava eğitim sağlamayı bir hedef olarak önüne koyar.

Madde 18. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti emeğin, cumhuriyetin bütün vatandaşlarının temel bir sorumluluğu olduğunu açıklar ve şu şiarı kayıt altına alır: Çalışmaya ekmek yok.

Madde 19. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti işçilerin ve köylülerinin şanlı devriminin kazanımlarını korumak için, sosyalist anavatanın korunmasının tüm vatandaşların sorumluluğunu olduğunu duyurur ve herkes için askerlik hizmeti getirir. Devrimin silahlı korunması gibi onurlu bir görev yalnızca işçilerin payına düşen bir görevdir; işçi olmayanlar orduda başka görevler ifa etmeye zorunludurlar.

Madde 20. Emekçilerin bütün halklarının kardeş olması ilkesiyle ha-

Anayasa Dayatmasına HAYIR!

reket eden Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, Rus Cumhuriyetlerinin sınırları içinde yaşayan, buraya çalışma amacıyla gelmiş, işçi sınıfına ya da başkalarının emeği ile geçinmeyen köylülüğe ait olan bütün yabancıların bir Rus vatandaşıyla aynı siyasi haklara sahip olmasını güvence altına alır; ve bölgesel Sovyetlere bu yukarıda geçen vasıflara sahip yabancıları, hantal formalitelere yer vermeksizin, vatandaşlık işlemlerine tabi tutma yetkisi verir.

Madde 21. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, politik ve dini suçlar sebebiyle ülkelerinde zulüm gören yabancı ülke vatandaşlarına iltica hakkı tanır.

Madde 22. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti bütün vatandaşların haklarının eşitliğini, bu vatandaşların ırkını veya milliyetini gözetmeksizin güvence altına alır; vatandaşları arasında bu temelde üstünlüklerin ve ayrıcalıkların oluşturulmasının veya anlayışla karşılanmasının; veya ulusal azınlıklara karşı herhangi bir baskı uygulanmasının veya eşitlik hakkının kısıtlanmasının, Cumhuriyetin temel yasalarının bir ihlali anlamına geleceğini kayıt altına alır.

Madde 23. İşçi sınıfının bütünsel çıkarlarını gözeten Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, haklarını ve hürriyetlerini sosyalist devrimine hasar vermek amacıyla kullanan birey ve grupların bu hak ve hürriyetlerini ellerinden alır.

**En Demokratik
Burjuva Anayasasından
Milyon Kez Daha Demokratik
Bir Anayasa İstiyoruz!**

**Yeni Anayasa İçin
Barajsız Sansürsüz
Seçimlerle
Her Kesimin Temsilcilerini
Gönderdiği
Bir Kurucu Meclis İstiyoruz!**